

7. Сіленко, А. Цифрова нерівність як глобальна соціально-політична проблема [Електронний ресурс] / Алла Сіленко. // Політичний менеджмент. – 2005. – №3. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=58&c=1238> – Заголовок з екрану.

8. Титаренко, О. П. Роль держави в подоланні цифрової нерівності: міжнародний досвід для України [Електронний ресурс] / Олександр Миколайович Титаренко. – Режим доступу: [http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2012-02\(8\)/12tommdu.pdf](http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2012-02(8)/12tommdu.pdf) – Заголовок з екрану.

9. Туніська програма для інформаційного суспільства (Туніс, 18 листопада 2005 року) [Електронний ресурс]. Офіційний веб-сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації – Режим доступу: <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=171&id=4207&language=uk> – Заголовок з екрану.

10. National Telecommunications and Information Administration – Fact Sheet: Racial Divide Continues to Grow: Falling through the Net: Defining the Digital Divide, 1999. – July. – Режим доступу: <http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/digitaldivide/factsheets/racial-divide.htm> – Заголовок з екрану.

11. Powell, A. Falling for the Gap / A.Powell. // Reason. – №11. – Nov. 1999. – Режим доступу: <http://reason.com/9911/fe.ap.falling.html> – Заголовок з екрану.

**Сидоренко Л.Л.,**

завідуюча сектором інформаційно-ресурсний центр міжнародного партнерства Миколаївської обласної універсальної наукової бібліотеки, м. Миколаїв

## **РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ У РОЗВИТКУ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ЯК АКТУАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА**

Сучасне життя важко уявити без медіа – засобів масової комунікації (телебачення, радіо, преси, Інтернету тощо), роль яких з кожним днем зростає. Для пересічних українців уже звичними стали вебтехнології та штучні інтелекти, а також «розумні речі», смартфони та інші гаджети. Не викликає жодних заперечень і той факт, що медіа мають великий вплив на людину.

Медіаграмотність є важливою компетенцією сучасної особистості, що повинна вміти:

- критично аналізувати медіаповідомлення з метою виявлення в них пропаганди;
- свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, розуміти структурні елементи, що впливають на інформацію;
- знати види медіа та розуміти їхній вплив на людину та суспільство;
- користуватися різними медіатехнологіями, вести пошук необхідної інформації, робити її правильний вибір та створювати окремі медіапродукти.

За результатами всеукраїнського дослідження «Ставлення населення до ЗМІ та споживання різних типів ЗМІ у 2018 року», яке провела соціологічна компанія InMind на замовлення Міжнародної громадської організації «InterNews», лише 28% українців критично оцінюють інформацію, 29% опитаних звертають увагу на збалансованість точок зору у тому чи іншому матеріалі, 26% респондентів у визначенні достовірності новин орієнтуються на свою інтуїцію чи вподобання. Таким чином, можна констатувати той факт, що інформаційна та медіакомпетентність українців, особливо у невеликих містах та селах, є дуже низькою. Оскільки бібліотеки виступають посередниками у наданні та розповсюдженні інформації, знань серед своїх громад, вони мають усі можливості для того, щоб долучитися до формування медіаграмотного споживача. Зважаючи на це, Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека (далі - ОУНБ) протягом останніх декількох років активно займається розвитком медіакомпетентцій у громаді.

У 2018-2020 рр. у рамках реалізації локального бібліотечного проєкту «Людина медіаграмотна» для студентів, викладачів, вчителів, пенсіонерів та інших цільових груп було проведено цикл заходів, спрямованих на розвиток навичок медіаграмотності та критичного мислення. Це тренінги «Вступ до

медіаграмотності», «Як розпізнати фейкові новини», «Реклама як інструмент маніпулювання свідомістю», дискусія «Достовірність і точність інформації медіа: кому, чому і коли варто вірити», екскурсія «Від події до новини» до «Національної суспільної телерадіокомпанії України» «регіональна дирекція UA: Миколаїв», медіаурок «Молоді й медіаграмотні». Дані заходи проходили як безпосередньо на базі ОУНБ, так і на базі ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», Миколаївського коледжу культури і мистецтв, Миколаївського муніципального колегіуму імені В. Д. Чайки та інших партнерських організацій.

Під час заходів учасники вчилися створювати та критично аналізувати медіаповідомлення з метою виявлення в них пропаганди та фейкових новин та протидії їхнім впливам, обговорювати вплив різних видів медіа на людину і суспільство, обмінювалися досвідом стосовно розвитку медіаграмотності в інших регіонах України та країнах світу тощо.

У грудні 2018 р. ОУНБ взяла участь у конкурсі малих грантів Посольства США в Україні, Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів та Американського Дому у м. Київ та перемогла з проєктом «Медіаграмотна громада: місія здійсненна!». Партнерами у реалізації проєкту виступили ГО «Миколаївське регіональне відділення Української бібліотечної асоціації» (далі – ГО «МРВ УБА») та організація «StopFake.org», що за підтримки «Dexis Consulting Group» реалізує в Україні проєкт про просвітницькі можливості у справі боротьби з неправдивою інформацією.

Метою проєкту було продемонструвати практичну цінність медіаграмотності громаді регіону через просвітницьку кампанію, а також організувати і провести заходи з популяризації засад медіаграмотності. Проєкт передбачав проведення серії тренінгів для бібліотекарів та освітян. Усі райони Миколаївської області були поділені на 5 зон таким чином, щоб охопити бібліотечних фахівців усіх 19 районів Миколаївської області. З лютого по квітень 2019 р. для них було проведено 5 методичних тренінгів «Розвиток навичок медіаграмотності і критичного мислення у громадах» на базі ОУНБ, Новобузької, Снігурівської центральних районних бібліотек та Вознесенської та Первомайської центральних міських бібліотек. Під час виїздів до баз тренінгу також було проведено 4 тренінги «Медіаграмотність: розібратися не можна повірити» для викладачів коледжів, ПТУ та вчителів загальноосвітніх шкіл міст Вознесенська, Нового Бугу, Снігурівки, Первомайська. Всього у тренінгах взяли участь 148 бібліотечних та 73 педагогічних працівники. Також до тренінгів долучилися представники районних відділів освіти, бібліотекарі шкільних бібліотек та працівники музеїв.

Під час тренінгів учасники аналізували своє медіаполе, обговорювали, як можна розвинути навички медіаграмотності та критичного мислення, зосереджувалися на європейських критеріях підготовки інформаційних матеріалів. Окрім того, вони дізналися, що таке «джинса» та маніпуляція на телебаченні, у соціальних мережах та засобах масової інформації, як відрізнити фейкові новини від справжніх тощо. Також освітяни обговорювали історичні засади розвитку медіаосвіти, її суспільне значення, завдання, цілі, моделі впровадження медіаосвіти у навчальних закладах, завдання педагога в умовах розвитку медіаграмотності тощо.

Для Миколаївської ОУНБ як методичного центру для бібліотек області важливим є результативність навчання – поширення отриманих бібліотекарями знань у громадах. Отож, після участі у тренінгах з медіаграмотності бібліотекарі районних та сільських бібліотек провели 57 різних заходів з медіаграмотності для представників своїх громад. Це були семінари, тренінги, круглі столи, інформаційні лекторії, інформ-досє, бесіди, уроки з медіаграмотності та години інформаційної гігієни. Їх учасниками став 691 представник громади з числа працівників сільських рад, військово-облікових столів, соціальних працівників, вчителів, працівників культури, учнівської та студентської молоді.

Своєрідним підсумком діяльності з медіаграмотності у рамках проєкту стала міжрегіональна веб-конференція за темою «Центри «Вікно в Америку – посередники у розвитку засад медійної грамотності», ініційована Миколаївською ОУНБ. До цього заходу долучилися центри «Вікно в Америку» з Вінниці, Дніпра, Полтави та Ужгорода, що презентували власний досвід.

Хід реалізації проєкту висвітлювався на телеканалі «Миколаїв» у програмі «Новий день», телеканалі «НС-ТВ» у програмі «Об'єктив», на сайті Вознесенської міської ради, у Новобузькій районній газеті «Вперед», на сайтах Миколаївської ОУНБ та ГО «МРВ УБА» та сторінці «Window on America Mykolaiv» у соціальній мережі «Фейсбук».

Логічним продовженням популяризації засад медіаграмотності стала реалізація у 2019 р. проєкту «Медійна грамотність для людей поважного віку», що був ініційований громадською організацією «Центр Поділля-Соціум» (м. Вінниця) за підтримки проєкту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Медійна програма в Україні». Проєкт реалізувався представниками бібліотек та громадських організацій з 5 областей України (Вінницька, Донецька, Житомирська, Миколаївська та Одеська). Партнерами у реалізації даної ініціативи виступили ГО «МРВ УБА», Міський територіальний центр соціального обслуговування Центрального району м. Миколаєва та Філія публічного акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України» «Миколаївська регіональна дирекція UA: Миколаїв».

Проєкт розпочався з анкетування 20 респондентів віком «55+» з метою визначення рівня їхньої медійної грамотності. Потім було проведено засідання фокус-групи «Медійна грамотність для людей поважного віку», під час якої фахівці бібліотеки та представники ГО «МРВ УБА» спільно з аудиторією розглянули поняття «медіаграмотність», з'ясували думку присутніх стосовно інформації, що переважає в медійному просторі (фейкова або правдива). Також було обговорено ряд питань щодо важливості проведення курсу навчання для підвищення рівня медійної грамотності людей поважного віку.

У рамках проєкту 57 осіб поважного віку взяли участь у тренінгах з медіаграмотності, під час яких вони аналізували своє медіаполе, обговорювали, як можна розвинути навички медіаграмотності та критичного мислення, дізналися, що таке маніпуляція, пропаганда, працювали в групах і вчилися відрізняти фейкові новини від справжніх тощо. Окрім того, учасники тренінгів розробляли та презентували фейкову новину, що могла б зацікавити людей поважного віку. Після чого вони проаналізували, чому люди поважного віку попадаються на такі гачки.

Для цільової аудиторії також було організовано 2 зустрічі з журналістами Філії публічного акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України» «регіональна дирекція : UA : Миколаїв», під час яких учасники з перших вуст дізналися про останні зміни, що відбулися у сфері розвитку українського національного телебачення, про журналістські стандарти, роботу телевізійної служби новин, зокрема про відбір регіональних новин для показу, перевірку їх на правдивість, обговорили, чому так важливо бути медіаграмотним та як уберегти себе від шахрайства через банківські картки, телефон, звичайну та електронну пошту, соціальні мережі та Інтернет.

У лютому 2020 р. на базі ОУНБ було проведено презентацію-обговорення «Рівень медійної грамотності людей поважного віку». У заході взяли участь викладачі кафедри журналістики Чорноморського національного університету імені Петра Могили, представники Миколаївського обласного об'єднання товариства «*Просвіта*», ГО «Центр «Європейська освіта дорослих», Всеукраїнської організації «Турбота про літніх в Україні», Центру соціального обслуговування центрального району м. Миколаєва, журналісти.

Під час заходу було презентовано результати всеукраїнського аналітичного звіту соціологічного дослідження щодо рівня медійної грамотності людей поважного віку, обговорено навички критичного мислення людей поважного віку, вміння захистити себе від маніпулятивної та фейкової інформації та можливості поліпшення ситуації з медіакомпетенцією. Головним результатом даного заходу стало те, що учасники дійшли висновку, що робота у даному напрямку має бути продовжена у партнерстві з організаціями та установами, що опікуються людьми поважного віку.

Ми впевнені, що реалізація даних проєктів сприяла збільшенню кількості людей, які володіють навичками медіаграмотності. Діяльність Миколаївської ОУНБ у напрямку популяризації засад медіаграмотності та формування медійної компетенції у рамках неформальної освіти дорослих продовжується. Ми і надалі будемо сприяти виробленню у громади медіаімунітету як спроможності

протистояти агресивному медіасередовищу і збереженню відчуття психологічного благополуччя при споживанні різного виду інформації.

**Іванова В.Л.,**

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва ВП «МФ КНУКіМ», м. Миколаїв

### **КРОС-КУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТА-МУЗИКАНТА**

Утвердження України у статусі самостійної незалежної держави, викликає обопільну зацікавленість у розширенні культурної і освітньої інтеграції та побудові міждержавних стосунків між Україною і країнами близького і далекого зарубіжжя на засадах конструктивної співпраці у світовому економічному, політичному, науковому і освітньому просторі. Успіх реалізації цих завдань значною мірою залежить від якості теоретичної в практичної підготовки фахівців сфери культури і мистецтва з питань крос-культурної комунікації.

На сьогодні Україна чітко визначила орієнтир на входження в європейський освітній простір, приєднавшись до Болонської декларації. Відбувається поєднання освітніх процесів на міжнародному рівні, що гарантує для молоді з України навчання або стажування за кордоном, а іноземним студентам – в Україні. Тож, розвиток крос-культурних відносин із країнами зарубіжжя стає важливим чинником інтеграції в європейське і світове співтовариство. Це вимагає вільного володіння іноземними мовами, обізнаність з культурними традиціями країн-партнерів тощо.

Потребує уваги і вивчення проблеми крос-культурної комунікації, пов'язаної з вільним переміщенням робітничих ресурсів з України. Вміння долати мовні бар'єри, знання культурного етикету, традицій, звичаїв народу, духовних цінностей, особливостей менталітету формують крос-культурну компетентність, головною особливістю якої є здатність побачити і прийняти спільне, цікаве і цінне в культурах інших країн. Важливою складовою крос-культурної компетенції є усвідомлення і толерантне ставлення до питань протистояння або конфлікту культур, до можливих суперечностей між їхніми представниками [4].

Актуальність проблеми формування крос-культурної компетентності, крос-культурної взаємодії пояснюється зростанням гуманістичних принципів сучасного освітнього процесу, де формування особистості, культурна обізнаність, суб'єктна взаємодія стають головною метою навчально-виховної роботи. На сьогодні проблемні питання формування крос-культурної компетенції у майбутніх фахівців галузі культури і мистецтва ще недостатньо висвітлені в науковій, педагогічній і методичній літературі.

Дослідивши погляди науковців щодо змісту і структури процесу культурної комунікації, висуваємо гіпотезу, що потребують поглибленого дослідження умови формування крос-культурної компетентності фахівця галузі культури і мистецтва.

Нинішні студенти мистецьких ВНЗ – це у недалекому майбутньому фахівці, які будуть здійснювати обмін досягненнями культур, брати участь у міжнародних мистецьких проєктах, працювати в умовах міжнародної крос-культурної взаємодії. Тож, фахівець музичного мистецтва має бути підготовленим до діалогу культур на міжнародному рівні. Безперечно, що для успішної діяльності творчий працівник має володіти крос-культурною компетенцією.

На думку багатьох дослідників, під час формування крос-культурної компетенції студент має опанувати такі складові міжкультурної взаємодії:

- мовна компетенція: наявність вмінь спілкуватись іноземними мовами під час здійснення комунікативного акту;